

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา อายุ 15-24 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ชลฎา ชินตุ¹, นภาพร สุกแก้ว¹, ศันสนีย์ จันทสุข², กฤษกันทร สุวรรณพันธ์²

(วันที่รับบทความ: 29 กันยายน 2566; วันที่แก้ไข: 5 ตุลาคม 2566; วันที่ตอบรับ: 1 กุมภาพันธ์ 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาอายุ 15-24 ปี ที่กำลังศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น จากประชากรจำนวน 340 คน สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบได้กลุ่มตัวอย่าง 160 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.80 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบไปด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด สถิติเชิงอนุมานใช้สถิติพหุคูณดอยโลจิสติกในการประเมินปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา นำเสนอค่า Adjusted OR ที่ช่วงความเชื่อมั่น 95%CI, p-value

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.74 ความชุกของการมีเพศสัมพันธ์ในนักศึกษาอาชีวศึกษาคิดเป็นร้อยละ 47.76 พฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ ระดับความรู้เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ คิดเป็น 3.14 เท่า เมื่อเทียบกับระดับความรู้ต่ำถึงปานกลาง (AOR = 3.14 ; 95% CI 1.40 to 7.06 p-value = 0.006) และการได้รับอิทธิพลจากเพื่อนอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก คิดเป็น 2.51 เท่า เมื่อเทียบกับระดับการได้รับอิทธิพลจากเพื่อนระดับน้อย (AOR = 2.51 ; 95% CI 1.29 to 4.89 p-value = 0.007)

คำสำคัญ: การมีเพศสัมพันธ์, พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์, การส่งเสริมสุขภาวะทางเพศ, นักเรียนอาชีวศึกษา

¹ นักศึกษา, หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น, คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก,

E-mail: 63202302010@scphkk.ac.th, 63202302020@scphkk.ac.th

² อาจารย์, วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น, คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์

สถาบันพระบรมราชชนก, E-mail: sansanee@scphkk.ac.th, kritkantorn@scphkk.ac.th

Corresponding author: กฤษกันทร สุวรรณพันธ์, E-mail: kritkantorn@scphkk.ac.th

Factors associated with Unsafe Sex Behaviors among Vocational College Students age 15-24 in Mueang District, Khon Kaen Province

Chollada Chintu¹, Naphagon Sukkaew¹, Sansanee Chanthasukh², Kritkantorn Suwannaphant²

(Received: 29th September 2023; Revised: 5th October 2023; Accepted: 1st February 2024)

Abstract

This cross-sectional analytical study aimed to describe associated factors with an unsafe sex behavior among vocational college students aged 15-24 in Mueang District, Khon Kaen Province. 160 from total 340 people were selected by a systematic randomly sampling method to response with a structured questionnaire that was validated by 3 experts and had a high reliability (Cronbach's alpha coefficient = 0.80). Descriptive statistics were used percentage, average, standard deviation, minimum. Inferential statistics used multiple logistic regression to evaluate factors associated with pregnancy risk behaviors of vocational students, AOR were presented at a confidence interval of 95% CI.

The findings revealed that more than half of the samples were female. (64.74%) The prevalence of sexual intercourse among vocational students was 47.76%. Risk behavior and risk factors that take the possibility of sexual intercourse presented at a moderate. Knowledge of sexual intercross level 3.14 times higher than low to moderate knowledge level (AOR = 2.68; 95% CI 1.40 to 7.06 p-value = 0.006) and had been being influenced by griend at a moderate to high level, accounting for 2.51 times greater than at a low level. (AOR = 2.17; 95% CI 1.29 to 4.89 p-value = 0.007)

Keywords: Sexual intercourse, Risky sexual behavior, Sexual health promotion, Vocational students

¹ Student, Bachelor of Public Health Program in Community Public Health, Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen, Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromarajchanok Institute, E-mail: 63202302010@scphkk.ac.th, 63202302020@scphkk.ac.th

² Lecturer, Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen, Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromarajchanok Institute, E-mail: sansanee@scphkk.ac.th, kritkantorn@scphkk.ac.th
Corresponding author: Kritkantorn Suwannaphant, E-mail: kritkantorn@scphkk.ac.th

บทนำ

สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ โดยองค์การอนามัยโลกได้กำหนดอัตราการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นหญิงไม่ควรเกิน ร้อยละ 10¹ ในปี 2019 วัยรุ่นอายุ 15-19 ปีในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง (LMICs) มีการตั้งครรภ์ประมาณ 21 ล้านครั้งในแต่ละปี โดยประมาณ 50% เป็นการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ และส่งผลให้มีการตั้งครรภ์ประมาณ 12 ล้านคน จากข้อมูลในปี 2019 พบว่า 55% ของการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจในวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปีจบลงด้วยการแท้ง ซึ่งมักไม่ปลอดภัยในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง^{1,2}

สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในเขตสุขภาพที่ 7 พบว่า มีอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี โดยจังหวัดกาฬสินธุ์พบมากที่สุดคือ ร้อยละ 24.32 รองลงมาเป็นขอนแก่น ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม ร้อยละ 23.41, 20.39 และ 13.21 ตามลำดับ อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี ต่อพันประชากรคิดเป็นอัตราร้อยละ 0.78 ไม่เกินเป้าหมายที่กำหนดไว้คือไม่เกิน 1.2 เมื่อพิจารณารายจังหวัดพบว่า จังหวัดขอนแก่น มีอัตราการคลอดมีชีพของในหญิงอายุ 10-14 ปี มากที่สุดคือ ร้อยละ 1.11 ส่วนการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี พบว่ามีอัตราการตั้งครรภ์ซ้ำคิดเป็นร้อยละ 14.43 (ไม่เกินร้อยละ 12.5) โดยพบมากที่สุดคือ จังหวัดร้อยเอ็ด ร้อยละ 17.42 รองลงมาเป็นกาฬสินธุ์ ร้อยละ 13.86 ขอนแก่น ร้อยละ 14.74³

ปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันสมควรในสตรีวัยรุ่น มีอยู่มากมายหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ ความยากจนที่อาจทำ

ให้ขาดโอกาสด้านการศึกษา การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศวิธีการคุมกำเนิดที่ถูกต้องรวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศ และการข่มขืนเป็นต้น ส่วนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว เช่น ความรุนแรงภายในครอบครัว และการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่สามารถเป็นที่ปรึกษาเรื่องเพศให้กับวัยรุ่นได้ และปัจจัยด้านค่านิยมทางเพศ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อยโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา หรือจะเป็นความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาวงสรวงตัว เป็นต้น⁴

มีรายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนและนักศึกษาจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในประเทศไทย โชติชัย และคณะ⁵, ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือการศึกษาของมาลี สบายยิ่ง⁶ ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมสมัยใหม่ หรือการศึกษาของพรนภา มะโนนิก บุญฐิตา สัตยกิจกุล และวรวุฒิ ชมพูพาน⁷ ได้ศึกษาสถานการณ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนอำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาในกลุ่มที่เฉพาะเจาะจงในกลุ่มของอาชีวศึกษา คณะผู้จัดทำจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา อายุ 15-24 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นเพื่อนำไปวางแผนการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและช่วยพัฒนาความรู้ด้านของนักศึกษาอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความชุกของการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาอายุ 15-24 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาอายุ 15-24 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาอายุ 15 - 24 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) ดำเนินการวิจัยในช่วง ธันวาคม พ.ศ.2565-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ประชากรที่ศึกษาคือ นักศึกษาอาชีวศึกษาอายุ 15-24 ปี ที่กำลังศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 340 คน โดยมีเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) และเกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria) ดังนี้

เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria)

1. เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในอาชีวศึกษาเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2565

เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria)

1. ในช่วงวันของการเก็บข้อมูลไม่สามารถให้ข้อมูลได้

2. มีปัญหาด้านสุขภาพที่ทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเข้าร่วมโครงการได้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงมีการคำนวณขนาดโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร กรณีประชากรมีขนาดเล็กดังนี้

$$\text{จากสูตร } n = \frac{nz_{\alpha/2}^2 p(1-p)}{e^2(N-1) + z_{\alpha/2}^2 p(1-p)}$$

โดยที่กำหนด n คือ ขนาดของตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด 340 คน

α = ความผิดพลาดของการสรุปลักษณะ

ประชากรจากค่าสถิติของตัวอย่าง ($\alpha=0.05$)

e = ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า

โดยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.06

z = ค่าสถิติแจกแจงมาตรฐานเมื่อกำหนด

1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

P = ค่าสัดส่วนตัวแปรการประมาณค่า

ในที่นี้ สัดส่วนการเคยมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมไทย โชติไชย และคณะ⁵ ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 25 ดังนั้น $p=0.25$ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 120 คน

เพื่อป้องกันข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ จึงเก็บข้อมูลเพิ่มอีกร้อยละ 10 (ร้อยละ 10 ของ 120 เท่ากับ 14 คน) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 134 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling)

ตามระดับชั้น เมื่อได้จำนวนตัวอย่างประชากรในแต่ละระดับชั้นแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (sample random sampling) ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละห้อง ให้ได้จำนวนที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ซึ่งมี 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล (จำนวน 7 ข้อ) ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า (ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ และทัศนคติและการรับรู้ ต่อการมีเพศสัมพันธ์ จำนวน 20 ข้อ) มีข้อคำถามเชิงลบและข้อคำถามเชิงบวก ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านปัจจัยเอื้อ (สภาพแวดล้อมที่พกอาศัยปัจจุบัน และทักษะส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ) ส่วนที่ 4 ด้านปัจจัยเสริม (แรงสนับสนุนจากครอบครัว และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง จำนวน 6 ข้อ) ส่วนที่ 5 พฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ (พฤติกรรมการเลี้ยงดูสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน จำนวน 25 ข้อ)

ผู้วิจัยพัฒนาจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามจำนวน 51 ข้อ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 ตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยหาค่า แอลฟาของคอนบราค Cronbach's alpha coefficient ได้เท่ากับ 0.80 ซึ่งได้ค่าแบบสอบถามดังนี้ 1) ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์และการรับรู้ความสามารถของตนมีค่าความเชื่อมั่น 0.62 2) ทักษะส่วนบุคคลมีค่าความเชื่อมั่น 0.35 3) แรงสนับสนุนจากครอบครัว และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีค่าความเชื่อมั่น 0.37 4) พฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มีค่าความเชื่อมั่น 0.83 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทีมวิจัยที่ผ่านการชี้แจงความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องและตรงกันตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ ของ

ข้อมูล และวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และสถิติอนุมาน (Inference statistics) ใช้ Logistic regression analysis เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างหยาบ (Crude analysis) โดยวิเคราะห์ทีละคู่ (Bivariate) ผลที่ได้คือ Crude odd และ p-value

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ได้รับการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เลขที่ HE652073 วันที่ 4 พฤศจิกายน 2565 ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงสิทธิที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าร่วมในการวิจัย หรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่ เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย สำหรับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย และหน่วยงานที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยสังกัดอยู่ โดยผู้วิจัยจะเสนอผลการวิจัยในภาพรวมและนำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.74 มีอายุเฉลี่ยของอายุ 17.52 ปี (S.D. = 2.07) ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 6983.75 บาท (S.D. = 3063.29) ค่าใช้จ่ายสูงสุด 15,000 บาท และสถานภาพสมรสของบิดามารดา คืออยู่ด้วยกัน ร้อยละ 53.13

2. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่กำลังศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่กำลังศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 160 คนพบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 56.25 และเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 43.75

3. แรงสนับสนุนจากครอบครัว

จากผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีระดับแรงสนับสนุนจากครอบครัว และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 59.38 รองลงมาคือ ระดับแรงสนับสนุนจากครอบครัว และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 34.38 และระดับแรงสนับสนุนจากครอบครัว และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ใน

ระดับต่ำ ร้อยละ 6.25 โดยข้อที่ตอบในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ ความหวาดกลัวจากการถูกทำโทษ หรือ โดนดุด่าจากผู้ปกครอง ทำให้ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 25.63 ตามลำดับ

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (วิเคราะห์ทีละคู่)

ได้แก่ เพศ (OR = 1.87; 95% CI 0.99 to 3.51 p-value = 0.052) สถานภาพสมรสของบิดามารดาเพศ (OR= 1.70; 95% CI 0.91 to 3.20 p-value = 0.097) ระดับความรู้เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ (OR = 2.68 ; 95% CI 1.23 to 5.84 p-value = 0.010) และระดับการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน (OR = 2.17 ; 95% CI 1.15 to 4.11 p-value = 0.016) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	% การมีเพศสัมพันธ์		OR	95%CI	p-value
		เคย 43.75	ไม่เคย 56.25			
เพศ						0.052
หญิง	87	36.78	63.22	1		
ชาย	73	52.05	47.95	1.87	0.99 to 3.51	
อายุ (ปี)						0.867
<18	104	43.27	56.73	1		
>18	56	44.64	55.36	1.06	0.55 to 2.03	
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน (บาท)						0.581
<6,000	81	40.74	59.26	1		
6,000-8,999	31	41.94	58.06	1.05	0.45 to 2.43	
≥9,000	48	50.00	50.00	1.45	0.71 to 2.98	
ที่อยู่/ที่พักอาศัยในปัจจุบัน						0.724
บ้านตัวเอง	103	42.72	57.28	1		
หอพัก/บ้านเช่า/อื่น ๆ	57	45.61	54.39	1.12	0.59 to 2.16	
สถานภาพสมรสของบิดามารดา						0.097
อยู่ด้วยกัน	85	37.65	62.35	1		

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	% การมีเพศสัมพันธ์		OR	95%CI	p-value
		เคย	ไม่เคย			
		43.75	56.25			
แยกกันอยู่/หย่าร้าง	75	50.67	49.33	1.70	0.91 to 3.20	0.010
ระดับความรู้เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์						
ระดับต่ำถึงปานกลาง	41	26.83	73.17	1		
ระดับสูง	119	49.58	50.42	2.68	1.23 to 5.84	0.016
ระดับการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน						
ระดับน้อย	88	35.23	64.77	1		
ระดับปานกลางถึงมาก	72	54.17	45.83	2.17	1.15 to 4.11	

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์หลายตัวแปร (Multivariable analysis) ใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุโลจิสติก (Multiple logistic regression) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบขจัดออกทีละตัว (Backward elimination) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ ระดับความรู้เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ คิดเป็น 3.14

เท่า เมื่อเทียบกับระดับความรู้ต่ำถึงปานกลาง (AOR = 3.14 ; 95%CI 1.40 to 7.06 p-value = 0.006) และการได้รับอิทธิพลจากเพื่อนอยู่ในระดับปานกลางถึงมากคิดเป็น 2.51 เท่า เมื่อเทียบกับระดับการได้รับอิทธิพลจากเพื่อนระดับน้อย (AOR = 2.51 ; 95% CI 1.29 to 4.89 p-value = 0.007) (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา (n=160)

ปัจจัย	จำนวน	% การมีเพศสัมพันธ์		OR	Adj.OR	95%CI	p-value
		เคย	ไม่เคย				
		43.75	56.25				
ระดับความรู้เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์							0.006
ระดับต่ำถึงปานกลาง	41	26.83	73.17	1			
ระดับสูง	119	49.58	50.42	2.68	3.14	1.40 to 7.06	
ระดับการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน							0.007
ระดับน้อย	88	35.23	64.77	1			
ระดับปานกลางถึงมาก	72	54.17	45.83	2.17	2.51	1.29 to 4.89	

การอภิปรายผล

ความชุกของการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่าง เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 47.76 ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วน

ใหญ่มีระดับพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.48 จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปฏิบัติบ่อยครั้งถึงปฏิบัติประจำ ได้แก่ การอยู่ในที่ลับตาคนกับเพศตรง

ข้าม/คู่รัก ร้อยละ 61.20 รองลงมาคือ หากหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ไม่ได้ จะใช้วิธีคุมกำเนิด เช่น การใส่ถุงยางอนามัย การกินยาเม็ดคุมกำเนิด ร้อยละ 41.79 สอดคล้องกับการศึกษาของ ปัญญกรินทร์ หอยรัตน์ และปราโมทย์ วงสวัสดิ์ ที่ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา⁸ พบว่า การอยู่กับแฟนหรือคนที่ชอบตามลำพัง (OR = 6.40, 95% CI = 3.38-12.11) ความอยากรู้ อยากลองต่อการมีเพศสัมพันธ์ (OR = 1.09, 95% CI = 1.04-1.15) และสอดคล้องกับการศึกษาของ ภาสิต ศิริเทศ ,ประกายรัตน์ ทุนิจ, รัฎฐา เหมทอง และกาญจนา บุศราทิจ⁹ ที่ศึกษาความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเจตคติการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ร้อยละ 24.80 และพบว่า มีสถานภาพสมรสของบิดา มารดา ที่แยกกันอยู่ หย่าร้าง และอื่น ๆ ร้อยละ 57.74 สอดคล้องกับการศึกษาของ เทพไทย โชติไชย, เสาวลักษณ์ ศรีตาเกษ, ปรีชา สุวรรณทอง, ศันสนีย์ จันทสุข, ภาณุวัฒน์ ศรีโยธา และอ้อยทิพย์ บัวจันทร์⁶ ที่ศึกษา พฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า สถานภาพสมรสของบิดา มารดา ที่แยกกันอยู่ ร้อยละ 43.3

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การอยู่ในที่ลับตาคนกับเพศตรงข้าม/คู่รัก, มีความอยากรู้ อยากลองในการมีเพศสัมพันธ์⁴ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนมีเพศสัมพันธ์⁵ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การอยู่ในที่ลับตา ความอยากรู้ อยากลอง การดื่มแอลกอฮอล์ จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างเกิดอารมณ์ทางเพศ และวัยรุ่นบางคนมีบุคคลต้นแบบที่มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้ยัง

พบว่า ปัจจัยด้าน เพศ อายุ ค่าใช้จ่ายต่อสัปดาห์ มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของแบนดูรา (Bandura 1997) ที่ระบุว่าปัจจัยภายในตัวบุคคลทั้งในส่วนของ การเห็นคุณค่าในตนเอง และปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลซึ่งกันและกันและสัมพันธ์กันที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ได้¹⁰

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา อายุ 15-24 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ควรมีการจัดการปัญหาต่าง ๆ เช่น จัดทำสื่อการสอนเกี่ยวกับโรคที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมให้ทันต่อความคิดของนักศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ครู อาจารย์ รวมถึงนักศึกษาที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจเครื่องมือระเบียบวิธีวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้นรวมถึงให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้วิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

1. Sully EA, Biddlecom A, Daroch J, Riley T, Ashford L, Lince-Deroche N et al., Adding It Up: Investing in Sexual and Reproductive Health 2019. New York: Guttmacher Institute; 2020.

2. Darroch J, Woog V, Bankole A, Ashford LS. Adding it up: Costs and benefits of meeting the contraceptive needs of adolescents. New York: Guttmacher Institute; 2016.
3. กระทรวงสาธารณสุข. ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์ Health Data Center (HDC) ระดับจังหวัด, ระดับเขตและระดับกระทรวง [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข; 2565 [เข้าถึงเมื่อ 24 มี.ค. 2565] เข้าถึงได้จาก: <https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/page>
4. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น ปีงบประมาณ 2563 [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี: สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข; 2563 [เข้าถึงเมื่อ 22 ก.ค. 2565] เข้าถึงได้จาก: <https://doc.anamai.moph.go.th/index.php?r=str-project/view&id=3694>
5. เทพไทย โชติไชย, เสาวลักษณ์ ศรีดาเกษ, ปรีชา สุวรรณทอง, ศันสนีย์ จันทสุข, ภาณุวัฒน์ ศรีโยธา, อ้อยทิพย์ บัวจันทร์. พฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 2564; 8(1): 278-92.
6. มาลี สบายยิ่ง. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมสมัยปัจจุบัน. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2561; 3(30): 121-27.
7. พรนภา มะโนนิก, บุญจิตา สัตยกิจกุล, วรุฒิ ชมพูพาน. สถานการณ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนอำเภอแห่งหนึ่ง ในจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพและการสาธารณสุขชุมชน. 2564; 4(1): 105-18.
8. ปัญญ์กรินทร์ หอยรัตน์, ปราโมทย์ วงสวัสดิ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล 2563; 36(1): 149-63.
9. ภาสิต ศิริเทศ, ประกายรัตน์ ทุนิจ, วรรณวิมล เหมทอง, กาญจนา บุศราทิจ. ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเจตคติการป้องกันโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์ตามพระราชบัญญัติ โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี ปี 2563. วารสารกฎหมายและนโยบายสาธารณสุข. 2563; 6(ฉบับเพิ่มเติม): S53-S70.
10. Bandura A. Self-Efficacy: The Exercise of Control. W.H. Freeman and Company. New York: Henry Holt & Co.; 1997.